

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.

1. Kako sem prebil božične praznike.

ajprej vam moram povedati, da sem tudi jaz imel mamico in ateja, kakor ju imate še najbrže tudi vi, mali čitatelji in čitateljice.

Pa ne samo to. Tudi dve sestrici in dva bratca sem imel. Nas vse pa je nadzorovalo in varovalo skrbno oko naše ljube babice, kadar ni imela draga mamica časa, da bi nas negovala.

Najstarejši izmed naše otročje petorice je bil Francek. Ta je štel takrat trinajst let; za njim Minka, za njo Pepček, za njim Slavka, in najmlajši sem bil jaz, ki sem dobil pri krstu ime Anton, ali kakor so me še takrat nazivali, Tonček.

Dotedaj sem preživel peto leto svojega mladega življenja in prestopil v šestega.

Vsi smo se porodili pod kmečko slamnato streho, ki ni bila ne pre-ubožna in tudi ne prebogata.

Radi smo se imeli vsi, bratje in sestre, čeprav smo se včasih sprli za kako jabolko ali hruško. Pa še preden je bilo sadje v naših sladkosnednih želodčkih, smo si bili že zopet prijatelji.

Nad vse rada sta nas imela naša zlata mamica in atej. Naša babica pa je bila nam vedno za petami, če smo le ušli iz tople sobe v mrzlo zimo; ali pa če smo o poletnem času hodili svojevoljno po cesti. Včasih nas je pokarala strogo, včasih pa rahlo, kakor smo se zagrešili. Vedno pa je to storila iz največje ljubezni in skrbi do nas. Seveda je vsak naš pregrešek razložila tudi naši ljubi mamici in ateju, ki sta nas primerno kaznovala, kakor smo si zaslužili.

Takrat torej, ko sem bil star pet let in sem silil v šestega, se spominjam prvič božičnih praznikov.

Ker so ti prazniki zares lepi in veličastni dnevi, vam hočem povedati, kako sem jih prebil.

Že en teden pred Svetim dnevom je prinesel Francek velike kose papirja iz mesta. Na papirju so bile velike podobe, ki so bile različno pobarvane.

Mama je šla tisti dan v mesto kupovat za praznike, in Francek je šel z njo. Pri tej priliki mu je kupila mama tiste lepe raznobojne podobe, da sestavi iz njih božične jaslice.

Zame je bilo to zares nekaj nad vse zanimivega in vabljivega!

Da mi je Francek dovolil, gledal bi jih bil vedno in neprenehoma. Pa le malo časa sem mogel ogledovati tiste ovce, pastirce, drevesa in drugo. Kajti nesreča je menda tako hotela, da sem mu strgal kar štiri ovce. In od tedaj nisem smel več prijeti za tiste pisane podobe.

Vsi so mu smeli pomagati, ko je izrezoval angelce, pastirce, ovce, kozličke in drevesa; samo jaz se mu nisem smel približati. Le oddaleč sem

smel gledati. Toda otročja radovednost me je vedno bolj in bolj silila k mizi, kjer so stali že nekateri pastirci, in okoli njih se je že paslo nekaj ovac. O, kako bi bil jaz vesel, da bi bil smel prav ob blizu gledati tiste lepe kodraste živalce! Toda strogi Franckovi pogledi so mi kmalu pregnali pregrešno radovednost. Gledal sem le od strani.

Hitro je napredovalo delo pri jasliah. Vse je bilo že izstriženo, samo potrebnega mahu je bilo še treba za hrib.

Bilo je v četrtek.

„Danes gremo po mah v grič,“ je zapovedal Pepčku in Minki Francek. Celo Slavka ga je izprosila, da je smela z njimi. Samo jaz sem moral ostati doma pri babici in mamici.

Izstrižene pastirce in ovce, svete tri Kralje, Jezuščka, Marijo in sv. Jožefa in vse drugo, kar je potrebno za božične jasllice, pa je spravil Francek na omaro v velik jerbas.

Ker sem bil sedaj jaz gospodar v hiši in ker me je gnala tista čudna radovednost, da vidim od blizu tiste lepe podobe, zlezem na klop. Toda jerbasa nisem dosegel. Bil sem še premajhen. Zlezem s klopi na tla, pa postavim stolček na klop. Spravim se na klop, potem na stolček, a še sem bil za toliko premajhen, da nisam mogel z roko v jerbas. Babice ni bilo takrat v hiši.

O, ko bi le dosegel ta presneti jerbas!

Stegujem se in stegujem, pa ojoj! Pod nogami se mi prevrne stolček, jaz padem za stolčkom, jerbas pa za menoj. Vse priprave se razlete po tleh, mene pa pokrije jerbas.

Tedaj pa vstopi v hišo Francek s Pepčkom, Minko in Slavko.

„Sedaj bo pa po meni,“ si mislim, in nič nisem silil izpod jerbasa.

„Kaj pa je to, babica, pojdite gledat! Vse jasllice so za nič,“ pokliče Francek babico v hišo.

„Kje je pa Tonček,“ vpraša najprvo babica, vstopivši v hišo.

„Ne vem, kje je,“ reče Francek.

Nato me začno iskati, jaz pa sem skesano pričakoval najmanj zadnje ure pod jerbasom.

Slednjič me najde Slavka.

„Tukaj je, tukaj pod jerbasom,“ zakliče veselo Slavka.

Ko me odkrijejo, sem najprej pogledal Francka, kajti njega sem se najbolj bal.

„Le čakaj, vse povem mami in ateju, ti nepridiprav, ti,“ me pokara babica.

Nič niso vprašali, če sem jaz napravil to grozno škodo, ampak kar obsodili so me. To me je tako užalilo, da sem začel prav glasno jokati, in strašno debele solze so se mi udrle po licu.

S svojim strašanskim jokom sem privabil še mamico in ateja v hišo. Tedaj je bilo šele joj, tedaj!

Vsi so me tožili. Nihče me ni zagovarjal. Vedel sem dobro, da grehu sledi kazen. Zato pa sem stekel v mamino okrilje. In, to je pomagalo.

Malo hudih pokaranj in nevihta je pojenjala. Jaz sem ustavil svoj jok, Francek je pobral v jerbas raztresene podobe, in pričelo se je zopet z delom pri jaslicah.

Vendar me je pa doletela kazen za moj greh. Sedaj niti na tleh pri peči nisem smel več opazovati in gledati, kako se sestavljajo jaslice. V kot na peč sem moral iti. Kako bridki trenotki! Pa za praznike!

Najbolj me je jezilo, da sme biti Slavka zraven, ki je bila prav malo večja kakor jaz. In tedaj sem si želel, da bi se tudi Slavki pripetila kaka nesreča. Uverjen sem bil, da bi tudi ona morala iti na peč v kot. To je bilo pravzaprav še grše od mene.

Toda tudi ni hotela, pa ni hotela nesreča!

Takrat je mama pekla potice, poprtnjak in beli kruhek, ki sem ga tako rad jedel. Da pa testo lepše vzhaja, ga dene v peharjih na klop okrog peči.

Meni se je pa zdelo na peči prevroče in prepusto. Pepček, Francek, Minka in Slavka so bili vsi prav zaverovani v delo pri jaslicah.

„Kaj, ko bi šel zdajci malo na tla — nihče me ne opazi,“ si mislim in začnem lezti počasi v zapeček, iz zapečka pa na klop. Pa tisti dan sem imel že smolo.

Ko se kobacam iz zapečka na klop, stopim mesto na klop v najboljšo potvico kar z obema nogama. —

Nenavadna mehkota pod nogami me tako zmeša, da zagrmim na dolgo in široko na tla s potvico in s peharjem vred.

Iz strahu in pa vsled bolečin se začnem dreti na vse grlo. Bratca in sestrici prenehajo s svojim delom in hite k meni, pobirat pehar, testo in mene. Mamica prileti iz kuhinje, babica tudi.

„Da le ateja ni, pa je dobro,“ si mislim in se derem še hujše. Pa prišel je tudi ata. Najprvo zve, kaj sem napravil. Nič ni pomagalo, da sem se zatekel k mamici. Kazen mora priti za grehom.

Zavihtel je ata leskovko, in palo je po meni. Jaz pa sem se jokal dalje in dalje.

„Zaprem te v omaro, razposajenost hudobna, če mi le še kaj napraviš,“ mi je zapretil in odšel moj strogi, a dobri oče.

Kakor se vidi, sem bil tisti dan pri vseh domačih v nemilosti. Franckov strogi pogled, očetova kazen in grozita njegova pretnja, da me zapre v omaro, me je popolnoma uničila.

Rad bi bil sedaj imel babico. Ali ona je bila v kuhinji in je pomagala mamici. Nihče me ni maral. Kaj naj počnem? Ne pomišljam dolgo. Vun grem, vun, kjer tako lepo sveti zlato solnčece, in se tako blesketa beli sneg v njegovih žarkih.

Toda smola je smola! Bos vendar ne morem kobacati po snegu. Svojih čevljev si pa še ne znam obuti. Pa moja glavica jo hitro najde in izmisli. Slavkini čizemčki se meni prav podajo — in smuk eno nogo v enega in drugo v drugega! Bratca in sestrici me niso zapazili. Bil je že uspeh tu, in zrastel mi je pogum, da naglo smuknem skozi vrata v vežo. Nikogar ni bilo v veži. Zato sem neovirano prodiral dalje iz veže za hišo.

Takrat je bilo južno vreme. Sneg se je tajal od južnega vetra in toplih solnčnih žarkov, da so stale že cele mlakuže po cesti. Jaz pa sem skakal veselo in brezskrbno po snegu in po mlakužah vsevprek. Pa dolgo ni trajalo to moje radovanje.

Samoobsebi je umevno, da še nisem bil kot petleten junak kdovekaj trden v svojih nožicah. In pa tudi čížemčki sestrice Slavke so mi bili preveliki.

Zato sem bil precej neroden. Pa tudi cesta je bila opolzka, da sem se začetkoma komaj obdržal pokonci. A pozneje sem mislil, da sem se privadil hoji tudi po opolzki cesti, po mlakužah in po belem snežcu.

Komaj sem skončal te svoje misli, že sem telebnil v največjo mlakužo. A jokal tedaj še nisem. Poizkušal sem vstati, a sem se obrnil samo s hrbta na drugo stran, da sem bil še po tej strani moker. Tedaj sem se pa spustil v krik in jok, da je bilo joj! Začutil sem mokroto že tudi po svojem životku, in čížemčki so se tudi že sami kopali v umazani hladni vodi.

Seveda so se bili zbrali na moj krik in vik vsi moji domači na mestu moje grozne nesreče. Babica me je dvignila iz neprostovoljnega kopališča in me nesla v hišo. Od mene pa je kapala umazana voda, po mojih licih pa so kar curkoma lile solze grahove debelosti.

„Na peč s tem paglavcem porednim“, se je glasil očetov ukaz, ko so me preoblekli. Nekaj časa sem še jokal, a naposled, ko me je babica prekrižala, sem zaspal.

Drugi dan je bil petek. V petek pa nisem doživel toliko nezgod in pretrpel toliko kazni. Čez noč je bilo vse pozabljeno. In spet sem bil kot najmlajši otrok ljubljencek vseh svojih domačih. Zopet sem bil med svojima bratcema in sestricama, in smo se skupno igrali.

Jaslice so bile že zgrajene. Tudi jaz sem jih smel gledati od blizu. Dan se je že nagibal proti mraku. Veselo smo skakali po sobi. Nič posebnega se ni dogodilo tisti dan. Če sem jaz katerikrat padel in nekoliko pojokal, to je bila vsa nesreča tisti petek pred Božičem.

Mrak je bil že razpel svoje temne peroti po naši sobi. Mi pa smo zlezli vsi na peč in pričakovali večerje. Ata pa je kleče v zapečku opravljal svojo večerno molitev, v kateri je se gotovo spomnil tudi otročje pe-torice, ki se je gnetla okoli njega.

Po večerji smo molili rožni venec, med katerim sem jaz navadno zaspal. A samo jaz sem imel to pravico.

Ko sem se prebudil, je bil že svetel dan, sobota, dan pred Svetim večerom.

Po celem svetu je menda navada, da na ta dan vse lepo osnažijo in počedijo.

Tudi pri nas je bilo tako. Mamica, babica, Minka in Slavka so bile na delu. Oče, Francek, Pepček in jaz pa smo bili okoli peči, ali pa na peči.

Vse je moralo biti čisto na dan, ko se rodi mili Jezušček. Vse, mizo, klopi, omaro, okna in table na stenah, vse so pomivale „naše ženske“. Tako je nazival kaj rad moj atej mamico, babico, Minko in Slavko. Mi moški pa se nismo prav nič priteknili tega opravila.

Jaz, in menda tudi Francek in Pepček smo bili zelo zadovoljni in ponosni, da smo samo gledali „naše ženske“ pri njihovem snaženju in pomivanju.

Toda dolgo nisem mogel strpeti, da ne bi posegel tudi jaz „med ženske“.

Skobacam se torej s klopi na tla in jel sem se vrteti med „našimi ženskami“.

Ne vem sicer, iz katerega vzroka sem imel veliko veselje do vode; ali prijetno se mi je zdelo brozgati po njej, pa naj je to bilo v hiši ali pa zunaj.

Mamica je prinesla ravno škaf skoraj vrele vode v hišo in jo postavila za omaro na klop. Niso je še rabili. In dobro je tudi, če se malo shladi. S prevročo vodo se itak ne more nič pomivati. Tako je bilo vse v redu.

Ali jaz bi bil rad prišel do tistega škafa za omaro. Pobrozgal bi malo rad po vodi. Kako je pa prijetno z rokami hrbljati po vodi. In to še posebno, če je gorka. In gorka je, saj se kar kadi iz nje.

S temi mislimi tavam nekaj časa po hiši. Kmalu pa se izgubim za omaro. Nihče se ni zmenil zame. Ker je bila voda preveč vroča, sem se igral s tisto veliko plastjo, ki se je valila iz nje.

Ko tako uživam nekaj časa to svoje veselje, se nagnem raz klop in se uprem z rokami v notranjost škafovo, ki je pa bil prav na kraju klopi. A nisem se dolgo nagibal. Kmalu je bilo mojega veselja konec, in jaz, škaf in voda smo bili pa na tleh. Pa le srečen slučaj in pa moj angelček varih sta me rešila večje nesreče. Lahko bi se bil skopal v dokaj vroči vodi ter se pošteno paril po celem životu. Tako pa me je kazen doletela samo po rokah.

To je bil pa obenem začetek in konec mojim današnjim nezgodam. Kajti sedeti sem moral odslej prav mirno na peči. Samo h kosilu sem smel s peči in pa k večerji — in to šele po večerni molitvi.

Čudno je bilo pa tisti Sveti večer to, da nisem zaspal med molitvijo, da-si smo molili pri nas na ta večer vse tri dele rožnega venca in litanije Matere božje. Vzrok tiči najbrže v tem, ker je stala na mizi velika skleda mlečne kaše, za katero bi bil dal tudi jaz svoje mlado življenje.

To in pa očetovo pripovedovanje, kako lep je Svet večer, me je menda zadrževalo, da se nisem poslužil svoje pravice in da nisem zaspal med molitvijo.

„Atej, ali nocoj celo noč gori,“ vpraša Slavka očeta.

„Da, da, celo noč, in sicer samo to noč v celem letu. To pa zato, ker je Sveta noč; ker se je rodil na to noč naš Zveličar,“ nam je razlagal naš atej.

Verjeli smo vsi, in tajinstvena in božanska se je zdela nam ta sveta noč.

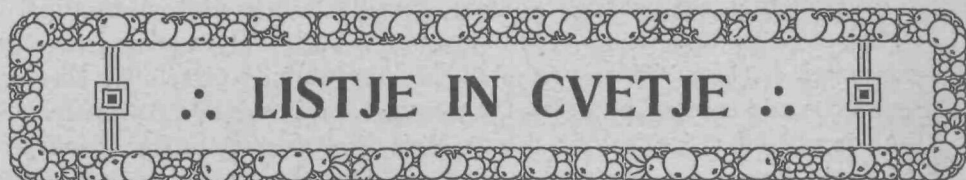
Babica in mamica sta pa po večerji tudi prišli k peči. In pripovedovala nam je babica o svetih nebesih: kako so na to noč še vse lepša in veličastnejša kakor sicer. Ne vem, kaj je že vse pravila babica, ker sem kmalu zaspal.

Drugi dan, Sveti dan, je povedal atej meni in Slavki, Pepčku in Minki, kako lepo je bilo v cerkvi; koliko lučic je v nji gorelo; in kako lepo so pele na Sveti večer orglje in pevke.

Mi pa, zaspanci, smo sklenili iti prihodnje leto tudi k polnočnici, ker je tako lepo v cerkvi na ta večer.

Na Sveti dan sem bil pa zelo priden. Zato sem dobil na prihodnji dan, na Štefanovo, od treh svojih tet po eno „golobico“, in tudi Pepček, Minka in Slavka so jih dobili. Samo Francek ni dobil nič.

Babica mi je rekla, da je Francek že prevelik za „golobice“.

.: LISTJE IN CVETJE .:

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Cigan.

Cigan kliče cigana na pričo. *(Enaki ljudje složno delujejo. Ali: Kdor je zvít, si zna poiskati primerna sredstva.)*

Vsak cigan hvali svojo deco. *(Na sebi in na svojih človek le prerad prezre napake in vidi le lepšo stran. Ali: Slabemu človeku uga-jajo slabi ljudje.)*

Če dovoliš, da ti cigan vošči dober dan, te je že ogoljufal. *(Pri zvítih ljudeh je treba velike previdnosti.)*

Kdor hoče cigana ujeti, mora cigana pred luknjo deti.

Kamor cigan ne pride, tam nič ne ukrade. Cigan ne pusti drugega v miru kot ža-reče železo pa mlinske kamene.

Reki: Dober bi bil za cigana, ki znaš tako prerokovati.

Cigana umivati. *(Prazno delo!)*

Cunja.

Z umazano cunjo ni mogoče lepo omiti. Bolje v cunjah v nebesa kot v škrlatu v pekel.

Cunja pravi cunji raztrganka.

Iz vsake cunje se ne dá narediti popir.

Cunja se rada zažge. *(Ubožca rada za-dene nesreča.)*

Cunje so poceni.

Kdor ne zna nabirati cunj, naj nikar ne bo cunjar. *(Izberi si stan po zmožnosti.)*

Rek: Med cunje vreči koga ali kaj. *(Po-polnoma zavreči.)*

Rešitev naloge v št. 1.

Srečno novo leto!

Prav so rešili: Stanonik Aleš, učenec III. razr. v Ljubljani; Hus Dušan, učenec III. razr. v Vipavi; Štelcar Jos., sluga kn.-šk. pisarne

v Mariboru; Fon Emilija in Olga, učenki pri čč. šolskih sestrach; Fon Ivo, prvošolec v Celju; Kolar Rezika v Postojni; Polenšek Marijan, učenec III. razr. v Radečah pri Zid. mostu; Fatur Stanko, učenec II. razr. na Rakeku; Pustišek Mihael, davk. sluga v Kozjem; Jeglič Fran, drugošolec v Ljubljani; Mayer Franc, Marica in Dušan v Celju; Marolt Marijan in Danica na Vrhniki; Kosak Pavel, Škoporc R. in Vinko, Schweiger Fr., Repnik Fr., Jeras Janez, Pogačnik Mat, Birk Fr., Zupanc Simon, učenci v Kamniku; Muri Magdi, Anzej in Ivan na Jezerskem; Berčon Meri, učenka Lichten-turmičnega zavoda v Ljubljani; Susman Franc, posestnik, Prevale pri Preserju; Gruden Franc, Dol Betje; Vogrinc Mici, Perko Minka. Budna Ferica, Lakner Ema, Kiepack Klodi, Oblak Iva in Pepca, Hrovat Franica, Picelj Marica, Kiseb Rezi, Malovič Danika in Srebotnjak Malka, učenke I. razr. meščanske šole v Rudolfovem; Kumar Rudolf, dijak v Ljubljani; Lamm Franc, učenec v Središču; Jurman Marija, učenka VII. razr. c. kr. ljudske šole v Idriji; Gerdina Tončka, učenka VIII. razreda, Jošt Darinka, učenka V. razr. in Jošt Marica, učenka III. razr. Klovár Zofija, učenka III. razr., Pegan Vladko in Geisinger Mirko, učenca IV. razr. na c. kr. vadnici, Jošt Radovan, dijak v Ljubljani; Brejc Nada v Celovcu; Lorber Olga, Ferjan Ivana, Omladič Štefka, Meze Franciška, Dolinšek Pavlina, Zupan Mar., Lešnjak Mar., Novak Pavla, Ambrožič Ivana, Bole Ivana, Kosi Ka-rolina, Korbar Jozefa, Hrovatin Mar., Milač Katar., Medem Mar., Grohar Mar., Kos Bo-gomila, Pust Kristina, Celin Angela, učenke v Lichtenturničnem zavodu v Ljubljani; Štrukelj Joško, učenec IV. razreda na c. kr. vadnici v Ljubljani; Makar Ljubica, učenka v Škofji Loki; Rožnik Viktor in Kušar Viktor, učenca V. razr., Sever Jožef, Petkovšek in Marinčič, učenci VI. razr., Rajgelj Stanko, učenec IV. razr., Kanc Franja, učenka VI. razreda in Oblak Marija, učenka IV. razr. na Viču pri Ljubljani; Brejc Nada v Celovcu; Ogrin Otmar, dijak v Ljubljani.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h – Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.